

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio III. De Divisione Scientiæ Divinæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

Quamvis autem determinetur essentia divina, ut sic representet creaturas in illismet ipsis, non inde sequitur, quod accipiat aliquam perfectionem à creaturis: quia nec omnipotentia accipit perfectionem à creaturis, quæ sunt illius terminum. Et sicut formalitas omnipotentia, quæ est vis productiva leonis specificatur à leone, sed specificatione extrinseca; ita & essentia divina representans creaturas in illismet ipsis, specificatur extrinsece ab iisdem.

NOTO 3. Quamvis Deus sit nosciturum perfectissimum, sicut non sequitur, quod obiectum materiale non possit habere nisi perfectissimum: aliàs nullo modo nosceret creaturas; nec debet habere obiectum perfectissimum quoad entitatem; licet illud debeat noscere ea, ut sub illa noscibilitatis formalitate, à nullo alio possibili intellectu perfectius nosci possit.

Per hoc tamen non nego quod per prius possint etiam concipi creaturæ nosci in ipsamet essentia divina. Ratio; quia sicut prius est esse quoad se, quam esse quoad aliud; ita & prius est noscere se connexaque secum, quam noscere extra se alia; licet in illismet ipsis. Deinde quid sit de hoc: An per prius, an per posterius noscantur, sufficit dicere quod noscantur; hoc enim solum intendebat Conclutio.

Ad omnes autem illas notitias, ut vides, quibus creaturæ noscentur in illismet ipsis, locò speciei concurret ipsa essentia divina vicem supplens speciei; terminativè autem illamet ipsæ, ut quam terminationem, ut suppono, non est necessaria existentia obiecti.

DICENDUM 2. Deum posse noscere creaturæ in seipso, hoc est in essentia, attributis &c.

PROBATUR 1. Illis rationibus quibus probatum supra in creaturis videri Deum.

PROBATUR 2. De ipsa v. g. essentia divina, quia scilicet illam Deus attingit, ut participabilem à creaturis; non potest autem ita notari, quin attingatur correlativum participans. Accertè interrogatus Deus à quo sit participabilis, non responderet ex vi illius notitiæ; Necno: Ergo noscit à quo sit participabilis, & hoc nosci creaturæ à Deo in sua essentia.

PROBATUR 3. Auct. S. Thomæ hic a. 5. q. 6. &c.

Ceterum qui non teneret, quod Deus dicitur essentialem connexionem cum creaturis, & converso, non teneretur dicere, quod in sua omnipotentia illas necessariò noscat. Unde procedit conclusio hæc, & similes, ex suppositione huius sententiæ, & secundum illam debeat. Ad alias autem Objectiones solvendas.

NOTO. Quod quamvis hæc omnes notitiam re simul sint, nihilominus ex modo notatis concipiendi, in primo signo rationis no-

scuntur in essentia tanquā participabili à creaturis; in secundo signo in omniscientia: quia prius est esse Deum scientem, postea potentem; tertio demum in omnipotentia, & tunc quidditativè noscuntur: nam in omniscientia non secundum esse quidditativum, sed intentionale noscuntur, seu formaliter prout cognoscibilia.

Neq; obest quod essentia divina participabilis dum noscitur, hoc ipso ingerat etiam notitiam creaturarum; Ingerit enim notitiam prout participantium naturam divinam; hoc autem non tantum non obest, sed prodest ad cognitionem creaturarum in alio.

Quamvis autem supponatur in obliquo nosci Deus in præmissis, quæ assumuntur ad formandam de illo notitiam ab illomet ipso; poterit tamen adhuc quasi in æquivalenti conclusione in recto agnosci: Quando enim dico Petrus est pater, agnosco tunc filium in obliquo; & tamen rectè infero, ergo est filius aliquis.

Quando etiam comparantur inter se Deus & creatura, ut si Deus dicat, Creaturæ me indigent, in ista etiam cognitione noscetur Deus, sed notitia simili, quæ habetur in creaturis: quod etiam continget, quando Deus noscet creaturas, in suo, ad illas affectu.

QUÆSTIO III.

De Divisione scientiæ divinæ.

PLures Divisiones scientiæ divinæ post alios in compendio exhibet Arriaga d. 18. Mart. d. 12. f. 3. Hæc omnes divisiones procedunt ex modo concipiendi. Sit

DIFFICULTAS I.

De Divisione in scientiam simplicis Intelligentiæ, & visionis.

Vulgata est illa divisio scientiæ in scientiam simplicis Intelligentiæ, & Visionis. Sed ejus explicatio habet difficultatem.

EXPLICAT I. Ruiz. d. 17. f. 4. Quod scilicet propositiones necessarias attingat scientia simplicis Intelligentiæ, contingentes autem attingit sola scientia visionis. Hæc explicatio

NON Satisfacit 1. Quia scientia visionis per omnes attingit existentia; si attingit existentia, affirmat existens existere, affirmatione virtuali: nam omnes hoc habent notitiæ, ut dicant tale obiectum esse, quale noscunt: nam v. g. si oculus loqui posset, diceret; Album est quod video album &c. quod si visio affirmat existens existere, & erit visio, & non erit; erit quidem ut supponitur, non erit autem, quia existens existere est propositio necessaria

F 3

& æter-

R. P.
H. MŁOD
ZIANOWSKI
T. B. M. A. E. Z.
D. VI
S

& æternæ veritatis; jam autem per Ruiz tales Propositiones attingi debent à scientia simplicis intelligentiæ.

NON Satisfacit 2. Quia quis negaret Deum seipsum noscere scientiâ visionis, suâque Attributa; quæ tamen sunt necessaria, scientiâ item visionis videt Deus essentias rerum existentium secundum prædicata essentialia; & tamen hæc prædicata essentialia non sunt contingentia.

NON Satisfacit 3. Quia non explicat analogiam scientiæ visionis cum oculo: Si enim secundum contingentiam objecti procedit scientia visionis, quæ similis erit visioni oculari? per istam autem Analogiam explicari deberet; quia alias non hæc scientia; sed alia explicaretur, utpote difformis illi, quæ ita appellatur.

EXPLICAT 2. Martinon citatus, quod scilicet illa dicatur scientia visionis, quæ Deus noscit se, & creata existentia, in quacunq; differentia temporis, & secundum actualem existentiam, Deo præsentia: Scientia autem simplicis intelligentiæ est, quævis alia, sive sit de non existentibus unquam, sive etiam de existentibus quidem, sed ut possibilibus, & secundum prædicata essentialia. *Hec explicatio*

NON Satisfacit. Tum quia est conflata ex explicationibus à Martinon refutatis, ut cum dicit à scientia simplicis Intelligentiæ attingi essentialia, cum hoc rejecerit in sententiâ Ruiz. Tum quia non existit unquam quæ talia revocat ad scientiam simplicis intelligentiæ, cum revocari potius debeant ad scientiam visionis: Nam si in creatis contrariorum eadem est scientia, tunc si scientia visionis existentiam attingit, etiam non existentiam attingere debet, tanquam quid oppositum; alias dabitur ansa multiplicandi scientias sine necessitate, invehemusque novam scientiam noscentem præcisè impossibilia, condistinctam à scientia possibilem. Et certe vel noscit scientia visionis id quod cognoscit, non esse hoc quod non est illud, sed esse hoc quod est, vel non noscit: si noscit, ergo etiam noscit non existentiam; nam existentia dicit negationem non existentiam: si autem non noscit, ergo nihil omnino noscit. Et certe sicut ipsum esse negat sui non esse, existentiaque negat non existentiam, fit, ut notitia, attingens illud esse, & illud existere, attingere debeat saltem revolvens sese & reflectens, etiam illud, quod negat non esse.

EXPLICANT 3. Alii, quod scientia visionis sit, cui subjungitur divinum beneplacitum; scientiæ autem simplicis intelligentiæ non subjungitur. *Hec explicatio*

NON Satisfacit. Tum quia ex illa sequitur contra inferius dicenda, scientiam simplicis intelligentiæ, non esse causam rerum; non enim potest esse causa, nisi dependenter à beneplacito voluntatis. Tum quia nomine beneplaciti,

vel intelligitur decretum de ponendo illo Ente, vel affectus approbationis; Si primum, ergo Deus non noscit seipsum scientiâ visionis: non enim potest habere decretum de se ponendo; Si secundum, ergo non noscit peccata, scientiâ visionis: Quia Deus non vult illa voluntate approbationis. Quod si dicas nomine beneplaciti te accipere proportionatum actum voluntatis.

CONTRA erit, quia jam recedis à tua phrasi, & ab exigentia objecti, non enim qualibet voluntas rectè appellari potest, voluntas beneplaciti. Tum quia hic inquiritur diversitas in ratione scientiæ, prædicta autem explicatio non ostendit diversitatem in ratione scientiæ, quod ipsum probatur; quia actus quo cognosco Deum esse bonum, ordinoque illum ad amorem, in ratione cognitionis non est distinctus ab actu, quem non sequitur ille amor; ergo neque illæ scientiæ ratione sequentis, vel non sequentis beneplaciti distingui poterunt. Sed insuper

EXPLICATUR. Quid sit scientia simplicis Intelligentiæ, quid scientia Visionis? Scientia Visionis est scientia existentium, quæ simul tanquam contrarium respicit non existentiam quæ talem, ut contrariorum eadem sit scientia. Scientia autem simplicis Intelligentiæ est, quæ attingit Objecta sub formalitate possibilem. Dicitur autem illa scientia visionis; quia sicut visio extendit se ad præsentia, ita etiam & illa notitia, extendit se ad præsentia Deo in æternitate, secundum aliquam differentiam determinatam temporis. Quando autem attingit non existentiam, non sequitur jam naturam visionis sensualis, sed rationem scientiæ, quæ est etiam contrariorum. Posterior autem dicitur scientia simplicis Intelligentiæ: quia ad eam præsentialitatem non attendit; jam autem non nisi intelligentiarum est, etiam circa ea quæ simpliciter nihil rei sunt, versari. Utraque autem scientia in hoc concordat; quia illa secundum principale attendit ad existentiam, & secundum minus principale ad non existentiam; hæc autem secundum principale attendit ad possibilitatem, secundum minus principale ad impossibilia.

Salvandum hic est, cum ex una parte scientia simplicis Intelligentiæ, ut mox dicetur, sit causa rerum; ex alia parte cum non causet nisi noscendo, qui causabit existitura, quæ non noscit? Id ita intelligendum est, quod scilicet notitia simplicis intelligentiæ attingat existentiam non tantum sub formalitate possibilitatis; sed etiam sub formalitate existentie, sed eam considerat non supponendo, ut aliunde positam vel ponibilem, sed vi suâ ponendam; ita ut se habeat ad existentiam per modum practicæ & architectonicæ scientiæ; sicut enim practica scientia non supponit, sed causat suum Objectum, & se habet ad illud & per modum notitiæ, & per

supermodum mediis, seu principii; ita & scientia simplicis Intelligentiæ. Et sicut quando Mathematicus considerans mensuram domus, & Architectus considerans mensuram, uterque habet pro Objecto mensuram; Architectus tamen considerat mensuram ut à se ponendam, & principiam; ad qualem rationem mensuræ, non attendit Mathematicus; sic etiam est scientia divina, quod scilicet scientia visionis & simplicis Intelligentiæ attendat quidem ad existentiam, sed hæc attendit ad existentiam ut à se ponendam, non attendit illa.

Neg. valet, si dicas, quod manca statuatur inter has scientias differentia petibilis ratione principii: nam scientia simplicis Intelligentiæ respectu Dei, non habet rationem practicæ, & mediis: Non inquam valet, si id dicas; Nam aliqui negant Deum posse se noscere ut possibilem; sed etiam hoc concessio nihil concluditur; quia hic ostenditur tantum differentia circa hoc punctum, qui cum utraq; noscat existentiam, nihilominus in ratione noscendi distinguuntur? Jam autem Deus in sui cognitione non versatur circa se tanquam futurum.

Respectu autem Dei illa scientiæ per hoc differunt; quia scientia simplicis Intelligentiæ attendit ad illum secundum præcisam connectionem prædicatorum Deitatis; scientia autem visionis versabitur circa illum ut jam existentem. Uthæc ulterius divisio intelligatur,

ADDENDUM est. Quod divisio scientiæ in scientiam simplicis Intelligentiæ, & visionis, non sit facta ratione Objectorum diversorum: tum sicut Entitas, quæ existit, à se possibili, non est diversa; ita & Objectum possibile, non est diversum, à se existenti. Non est item facta hæc divisio attendendo ad modum diversum cognoscendi; tam enim Deus distinctè & inconfusè noscit existentia, quam possibile, quod fundatur in illo loco Scripturæ; *Omnia, inquit, nuda sunt & aperta in oculis tuis.*

Ut autem hæc divisio sit in membra composita, ly possibile non est accipiendum pro ente in potentia, adeoque futuro; aliàs idem esset saltem in parte utriusque; Objectum; sed debet accipi possibile sub ratione possibilis tanquam quid commune, participantibus pro quacumque differentia temporis existentiam, vel non participantibus.

DIFFICULTAS II.

De Divisione in Scientiam Necessariam & Naturalem &c.

Agendum hic erit de scientia Necessaria, & Naturali ab una parte, ex alia parte de Libera & Contingenti.

EXPLICAT I. Molina I. p. q. 14. a. 13. d. 17. Naturalis scientia est, quæ nulla ratione potest esse aut non esse in Deo, per quam omnia

cognoovit ad quæ divina potentia sive immediate, sive interventu causarum secundarum, sese extendit, tum quoad naturas singulorum, & completiones eorum necessarias, tum etiam quoad contingentes, non quidem quod futuræ essent, vel non essent determinatè, sed quod esse & non esse possent, quod eis necessario competit; adeoque sub scientiam Dei naturalem cadunt. Scientia autem libera per eundem est, quæ Deus post liberum actum suæ voluntatis absq; hypothese, & conditione aliqua, cognovit absolute & determinatè, ex completionibus omnibus contingentibus, quænam re ipsa essent futuræ, quæ non item. *Hæc explicatio*

NON Satisfacit. Tum quia in ipsa exemplificatione objectorum meminit nonnisi objectorum creatorum; scilicet eorum ad quæ se divina potentia extendit, cum tamen revera noscat Deus scientiæ necessariæ, se & proprietates suas, ad quæ se non extendit illius potentia. Tum quia scientia Dei libera versatur etiam circa actus divinos liberos; cum tamen ille scientiam Dei liberam dicat esse circa ea, quæ Deus decrevit, saltemq; illi primi actus, qui ex modo nostro concipiendi decernunt, aut complacent sibi in ponendis decretis quasi pro posteriori signo, non intelliguntur poni ex vi positæ ratione nostræ decreti, & tamen attinguntur à scientia libera. Tum quia non explicat per analogiam ad libertatem, & naturam, dictas scientias.

EXPLICAT 2. Martinon D. 12. sect. 3. Quod scilicet scientia naturalis, seu ut ille appellat essentialis, sit perfectio simpliciter simplex, qualis est scientia Dei circa rationes suas essentielles, & personales, & circa possibilia ut talia; accidentalis autem est quævis alia. *Hæc explicatio*

NON Satisfacit. Tum quia illa posita non apparet, qui condistinguat scientia essentialis à scientia simplicis Intelligentiæ. Tum quia aliud divisionis membrum, hoc est accidentalem, explicat nonnisi per negationem prioris. Tum quia si ab illa definitione demas factas exemplificationes, manebit hoc solum prædicatum; quod sit scientia, quæ est perfectio simpliciter simplex. Unde jam non distinguerebantur illæ scientiæ in ratione scientiæ, sed in ratione perfectionis simpliciter simplicis, vel non simpliciter simplicis.

Ut enodetur punctum difficultatis;

PRÆMITTO I. Confundi ordinariè ab Authoribus scientiam necessariam cum naturali, & liberam cum contingenti; quantumvis ab aliis & novissimè à Mart. cit. distinguantur. Distingui autem debere. Ratio est, quia quamvis naturale & necessarium interdum coincident, ut cum dico; Naturale est igni urere, quod idem est, ac necesse est ignem urere; non tamen naturale

R. P.
J. H. MŁOD
Zianowski
Tom. I. et Z.
D. VI
S

& necessarium pro eodem sumuntur semper: Nam rectè dici potest, naturale est Deo benefacere creaturæ; non tamen possum dicere: Necessè est Deum benefacere creaturæ. Rursus, Necessarium, ex primitiva sui impositione, idem est, ac non cessans res, seu determinata ad unum; jam autem notio naturæ, longè alia est. Rursus liberum & contingens non rarò coincidunt; Nam ly: Contingens est Petrum peccare, idem est, ac ly: Liberè peccat; non tamen hæc semper pro eodem sumuntur; nam v.g. verum est dicere; Contingit ut plurimum, ut in Septembri pluatur, neque tamen sensus est; Liberum est pluviam, ut cadat in Septembri. Quod si isti termini non æquivalent semper, ita prædictarum scientiarum tradenda notitia est, ut servetur nominum impositorum illis scientiis proprietas.

PRÆMITTO 2. *Non satis exactam esse hanc oppositionem membrorum dividendum: scientia scilicet naturalis, & libera; quia liberum propriè non opponitur naturali, aliàs liberum Deo & intellectualibus conveniens, non nisi translative esset naturale.* Nec est exacta oppositio inter scientiam naturalem & contingentem; quia contingenti vel non essentiali, potiùs opponitur essentielle quàm naturale.

PRÆMITTO 3. *Ut exacta detur horum membrorum explicatio, formanda sic esse membra, ut scilicet scientia necessaria opponatur libera, & scientia essentiali seu naturali contingens seu non essentialis.* His præmissis

SCIENTIA necessaria erit scientia determinata non nisi ad unum, sicut noscitur, ita non nisi noscendum; quâ ratione non noscitur homo, nisi ut animal rationale: Scientia autem libera, erit scientia in differens ad utramlibet partem, secundum quam posset Deus noscere sedentem, vel non sedentem Petrum, quæ ipsa explicatio tali discursu proponi posset. Nulla est propositio quæ suam contradictoriam non habeat; cuius ratio inter alias esse potest: Quia omne esse affirmans suum esse, negat suum non esse; & sic affirmatio, quòd sit animal rationale, negat, quòd non sit animal rationale: hinc intellectus attendens ad esse, & ad exclusum non esse, potest formare contradictorias. Quamvis autem nulla sit propositio, quæ suam contradictoriam non habeat, nihilominus aliqua contradictionis pars ita seipsam roborat, ut non nisi pro una parte stare verificatio illius possit, nec trahi ad aliam partem: sic non potest trahi non animal rationale ad hominem. E contra hæc propositio, Petrus sedet, talis est, ut verificatio illius, etiam ad aliam partem trahi possit. Ista ergo scientia erit necessaria, quæ attingit veritatem, non nisi uni extremo alligabilem: è contra libera scientia attingit veritatem, etiam alteri extremo alligabilem.

Illam autem divisio scientiæ in scientiam essentialem seu naturalem, & non-essentialem seu

contingentem, sic explicari potest, quòd sit scientia essentialis ipsum Dei esse immutabiliter sequens, non-essentialis autem seu contingens est, quæ potuisset à Deo abesse, vel adesse. Ut prædictæ divisiones intelligantur

ADDENDUM est 1. In quo sensu sit libera scientia, vel contingens: non enim hoc ita accipiendum est, quasi Deus dicat: Nolo hoc scire; de necessitate enim Deus est omniscius, & cum in illo non detur scientia confusa, hoc ipso si quæreretur ex illo quid nolit scire, deberet respondere quid illud sit? Nec item scientia libera in isto sensu est libera, quasi sit in potestate Dei aliquid non scire, vel affirmare aut negare, quod illi libuerit: Si enim sedeat Petrus, non est liberum Deo dicere: Non sedet; sed in isto sensu est libera, quòd scilicet verificatio illius possit ad illud membrum applicari; & quòd sit in potestate Dei, medium, ut verificetur.

ADDENDUM 2. Quando dicitur, scientia Dei esse contingens, contingencia illa non est quoad Entitatem: Nam scientia Dei entitative est ipse Deus, qui non est contingens; nec contingens est aliis sensibus supra rejectis; sed in isto sensu, quia sicut contingens potest adesse & abesse; Ita affirmatio unitus extremi, potuisset à Deo abesse, vel illi adesse, ratione termini vel ratione æquivalentiæ, in materia de penitentia disput. 3. a 1205. & mox explicandæ.

ADDENDUM 3. Has scientias distingui ratione aliorum & aliorum connotatorum, quòd scilicet eadem scientia in quantum attingit possibile sit scientia simplicis intelligentiæ, in quantum determinata ad unum, quâ determinata, est scientia necessaria, & in quantum non poterat abesse à Deo, vi attingentiæ hujus non nisi membri, est scientia essentialis seu naturalis.

DIFFICULTAS III.

De Divisione in scientiam, quæ est causa rerum, & quæ non.

ALiquam scientiam esse causam rerum docet Scriptura, quæ agnoscit Deum, omnia in sapientia fecisse, & demonstrat Aristoteles, quòd fabrica mundi ostendat Deum esse supremum intellectivum. Difficultas inter Thomistas, & nostros est, quam illa scientia est causa rerum.

DICENDUM est, scientiam simplicis intelligentiæ esse causam rerum.

PROBATUR 1. Auctoritate. 1. Auctoritas Scripturæ est: *Dixit Deus, fiat lux, & facta est lux, & vidit Deus lucem quod esset bona.* Ex quo loco sic arguitur. Antequam facta esset lux, quando intelligebatur Deus dixisse, *fiat lux*, vel præcessit aliqua scientia, vel non. Si non, ergo nihil est factum; quia agens liberum, & ex præcognitione, nihil agere potest, sine præcognitione; quæ in Ente perfectissimo semper est scientia

scientia, si præcessit scientia, ergo alia est, quæ est causa rerum, & non scientia visionis: Quia Scriptura visionem illam, quæ certè fuit intellectiva, non corporalis, dicit consecutam esse facta jam luce. Confule Martinon quomodo sit defendenda hæc auctoritas d. 12. a. Num. 40.

2. Auctoritas SS. Patrum, aliquas attingo. Hieron. in c. 25. Jerem: *Non ex eo quod Deus scit futurum aliquid, idcirco futurum est; sed quia futurum est Deus novit, quasi præscius futurorum.* Similia habet Damascenus in Dialogo contra Manich. Dei, inquit, *præscientia vera atq. immutabilis est, verum ipsa haud quaquam causa est, cur evenire fiat quod futurum est; quin potius quia hoc vel illud facturi sumus, idcirco prænovit.* Similia habet Origenes, Justinus, Chrysost. Leo, Beda, Aug. l. 3. de lib. arbitrio cap. 4. quos referunt Noltrares.

3. Auctoritas est, S. Thomæ hic a. 3. in corpore; ubi scientiam, quæ est causa rerum, dicit esse formam ad opposita se habentem; visio autem non est ad opposita. Item dicit illam non posse producere effectum determinatum, nisi determinatam à voluntate; Visio autem nonnulli determinata respicit; Comparat item illam cognitioni practicæ, quam habet artifex de operando; cognitio autem artificis eundem dirigens, non est ea quam habet jam opere facto, sed cognitio præcedens ante domum faciendam.

Urgerietiam potest Auct. S. Thom. hic a. 16. ubi ex quo loco sic format argumentum Martinon: Scientia eorum, quæ nunquam fiunt, sed tantum possunt fieri non est scientia visionis per Thomistas. Scientia Dei quæ est causa rerum, est etiam eorum, quæ nunquam fiunt, & tamen fieri possunt, ut ibidem dicit S. Thom. Ergo scientia quæ est causa rerum, non est scientia visionis.

RESPONDET ANONYMUS. Apud eundem Martinon, S. Thomam loqui de scientia præcise sumpta à decreto, & à scientia simplicis intelligentiæ.

CONTRA est. Tum quasi de tali loquitur, ergo illa erit causa rerum, & non scientia visionis, ut vult ille: Tum quia scientia præscindens à scientia simplicis intelligentiæ & visionis non est actu in Deo; jam autem scientia de qua loquitur S. Thom. est scientia quæ actu est in Deo. Tum quia hæc ipsa responsio arbitraria est.

PROBATUR 2. Ratione, & ut præscindatur occasio disputandi de voce, suppono ex Scriptura & ex Metaph. scientiam aliquam, esse causam rerum, ex quo postea sic arguitur. Illa scientia quæ est causa rerum, prioritate vel antecedit positionem effectus, vel non antecedit? Si non, ergo non est causa; nam ex Metaph. causa prior est effectui, nec illum effectum antecedit decretum Dei: Quia illi præcludere ante-

cedenter deberet, causa effectus, scientia; tum autem negas hanc prioritatem; si antecedit; Ergo hæc scientia quæ est causa rerum, non est scientia visionis, quia scientia visionis per S. Thom. supponit effectum, utpote quæ est jam existentium, ut habetur hic q. 14. a. 9.

CONFIRM. Tum quia scientia divina in sua distinctione, & in exigentia hujus vel illius formalitatis denominatur competenter ad scientias creatas; jam autem in creatis illa scientia, quæ videt opus jam factum, non est causa rerum; talis autem est scientia visionis. Tum quia visio, respectu existentium, idcirco non potest habere rationem prioris; quia in scientia prior est formalitas scientiæ, quam causæ; potest enim pro causali adferri; Ideo causat quia scit, & cum ratio scientiæ, sit formalitas universalior, quia & aliis scientiis, quæ non sunt causa, competens, hoc ipso prior est; quia universaliora sunt priora: quo posito quaeritur; Pro illo priori, quo formalitas scientiæ, prior est formalitate causæ, vel noscit existentiam, vel non noscit? Si non, ergo illa scientia non est visionis; quia hæc per S. Thomam noscit existentiam; si autem noscit existentiam, ergo illam noscit ante suas causas; quia pro priori, ante formalitatem causæ, in se reperibilem. Tum quia comparando creaturas ad cognitionem divinam, potest duplex propositio formari, prima hæc: Creaturæ existunt, quia noscuntur à Deo. 2. Noscuntur creaturæ à Deo quia existunt; quod si illæ propositiones etiam si per ordinem ad divinum intellectum, (cur non enim) formari possunt, debent illis assignari, distinctæ scientiæ ex modo nostro concipiendi; quia etiam in creatis, priorem partem, alia scientia, nempe Idealis, posteriorem alia, nempe experimentalis attingere debet: Accipiamus ergo illam partem: Noscuntur creaturæ à Deo, quia existunt; hæc propositio non revocatur per oppositos ad scientiam simplicis intelligentiæ, sed ad visionis; ergo illa prior revocabitur ad scientiam simplicis intelligentiæ; nonnisi autem illa prior est causa rerum, utpote causa existentia, secundum ipsos terminos propositionis.

PROBATUR 3. communiter. Tum quia pone per impossibile, deesse Deo visionem operis facti, & pone in illo vim productivam, notitiam de possibilitate, mediis que ponendi effectum, nihil Deo deerit ad ponendas creaturas, ergo apparet causam illarum, non esse visionem. Tum quia scientiæ simplicis intelligentiæ nihil deest ad ponendum effectum, & de cætero prior est scientiæ visionis; attrahet ergo sibi primum prædicatum causæ. Tum quia, si scientia visionis esset causa rerum, non salveretur libertas creaturarum; quæ toties non salvatur, quoties ponitur suppositio, quæ non est orta ex vi actionis nostræ, & tamen illa posita, non potest aliter se habere effectus. Sed si idcirco

pec-

R. P.
J. H. MŁOD
Zianowski
Tom. 1. e. 2.
D. VI

Pecco, quia Deus novit me peccaturum; ponitur suppositio scientiæ, quæ non est orta ex vi actionis nostræ; & tamen illâ positâ utpote certâ, infallibiliter non potest oppositum fieri.

Per hoc tamen non nego scientiam visionis habere rationem exigitive à posteriori positionis effectû; quia v. g. supposito quod Abel sit Filius Adami, exigit hoc ipso à posteriori ut pater illius sit Adam; nec tamen causat paternitatem competentem Adamo: ita & scientia visionis ex eo, quod sit vera, exigit à posteriori, ut ita se habeat objectum prout illa dicit.

Ulterius per hoc non nego, scientiam visionis posse habere rationem causæ respectu alius objecti à viso, respectu cuius non habet rationem visionis. Ratio quia etiam notitia artificis, respectu objecti facti, potest esse ratio faciendi alius similis, quod illâ notitiâ non videtur.

OBJICITUR 1. Auctoritas SS. PP. Greg. 1. 29. Mor. c. 23. *Quæ sunt (inquit) non ab æternitate ejus ideo videntur quia sunt, sed ideo sunt quia videntur.* Et l. 32. dicit: *Non existentia videndo creari.* Similia habet Aug. c. ult. Confess. de Trin. l. 6. c. 10. c. 15. c. 13.

RESPONDETUR universaliter ad omnes auctoritates, ubi habetur hoc nomen *videndi* non debet accipi pro scientia visionis pressè, sed pro quacunque cognitione certa & evidenti, quod competit etiam simplici intelligentiæ; ubi autem non habetur hoc nomen *videndi* bene accipi potest, pro scientia simplicis intelligentiæ. Quando autem aliqui PP. universaliter negant à Deo res cognosci quia sunt, non debent verba illorum accipi ut sonant, alias etiam contra oppositos essent; nam etiam hi scientiam visionis dari admittunt, quæ tamen est ex S. Thom. existentium; sed accipi debent hoc sensu; quia scilicet scientia Dei est ab æterno & non sunt ab æterno objecta. Item, quod illa respectu scientiæ divinæ habeant rationem termini, sed non causalitatis. Denique, quod independenter à decreto scientia non sit causa rerum.

Quod attinet ad mentem S. Thom. ea in oppositum citari solet hic: a. 8. in corpore. Item ad 1. & ad 2. & a. 16. *Ad hæc loca explicanda*

NOTO, quod scilicet oppositi imaginentur à scientia simplicis intelligentiæ sola non existentia attingi, quod supra rejectum est. Et ex hoc principio respondendum est ad locum ex ar. 8. Et certè per S. Thom. scientia, quæ est causa rerum, habet se ut scientia artificis de opere, idè; non jam posito, sed ponendo.

Responsio etiam ad primum non est contra nos: Nam etiam nos negamus scientiam visionis divinæ causari à rebus, licet illis nexus sit subsistendi consequentiæ: Vera enim est hæc propositio: Sunt res; ergo noscuntur à Deo.

Responsio ad 2. non est contra nos: Nam

concedimus à posteriori exigere scientiam visionis, ut ita se habeat objectum prout illa dicit.

Quando autem inibi in corpore censet, Scientiam illam esse causam rerum, quæ est determinata ad opus, dicimus hanc determinationem peti debere non ex titulo scientiæ, sed ex adjuncto decreti accommodati libertati; immerito autem imponitur, quod dixerit S. Thom. scientiam subsequenter decretum, esse causam rerum: neq; enim illa verba habentur in S. Thoma.

Quando autem S. Thom. a. 16. negat scientiam simplicis intelligentiæ esse practicam; cum tamen scientia, quæ est causa rerum sit practica, non plùs vult quàm quod illa independenter à decreto non sit completè practica, sed non negat eam procedere de objecto operabili præscribendo regulas ponendi effectûs adeoque practice.

OBJICITUR 2. Scientia quæ est causa rerum, est scientia libera; scientia autem simplicis intelligentiæ, non est libera.

RESPONDETUR. Scientiam quæ est causa rerum, non in hoc sensu esse liberam, quod possit objectum ita se habens attingere ita, vel non ita; sed debet esse libera, hoc est, non necessitas ad ponendum effectum.

INSTABIS 1. Illa scientia vel determinat Deum, vel non? Si determinat; ergo non est Deus liber; si non, ergo Deus extra illam scientiam agere potest.

RESPONDETUR. Illam scientiam determinare Deum ut non possit aliter agere, si velit, nisi ut illa præscribit; sed non determinare, ut velit.

INSTABIS 2. Ex responsionibus sequi tam scientiam intelligentiæ, quàm visionis fore suo modo liberam; consequenter saltem visionis scientiam, esse otiosam.

RESPONDETUR. Non fore otiosam: quia modo, & ut ita dicam, medio, attendit sibi appropriato, nempe præsentialitati, quæ tali; quam habet ad æternitatem objectum, pro aliqua certa differentia temporis.

OBJICIT 3. Anonymus apud Martinon, scientia possibile est scientia eorum, quæ nec fuerunt, nec sunt, nec erunt; Ergo est scientia eorum, quorum nec fuit, nec est, nec erit Deus causa: Ergo non potest illa scientia, esse causa rerum.

RESPONDETUR. Falsum esse Ant. Diximus enim à scientiâ simplicis intelligentiæ modo sibi proportionato etiam existentiam attingi.

OBJICIT 4. idem. Licet scientia præcisa à voluntate, ejusq; directiva in actu primo, sit sola scientia simplicis intelligentiæ; tamen conjuncta voluntati, ejusq; directiva in actu secundo, est nonnisi scientia visionis: quia tunc est scientia eorum, quæ fuerunt, sunt, erunt: sicut quando conjungitur cum decreto negativo, hoc

hoc est, cum nolitione producendi mundi, est scientia simplicis intelligentiæ.

RESPONDETUR. Immerito arguens imaginatur, quod existentiam nullo modo attingat scientia simplicis intelligentiæ; Item quod illa circa solam non existentiam versetur. Denique immerito dicit illas scientias solâ conjunctione ad decretum positivum, vel negativum distinguui.

OBJICIT 5. Aliquis apud Arriaga d. 18. Num. 18. Si Deus post voluntatem de condendo mundo amitteretur scientiam simplicis intelligentiæ, retenta omnipotentia, & scientia visionis: adhuc tunc posset fabricare mundum; ergo scientia visionis admittit formalitatem causæ.

RESPONDETUR. Impossibile esse manere volitionem creandi mundi sine prælucente notitia, quæ non est visio: posito etiam quod maneret scientia visionis, non posset esse causa ponendi mundi: quia nec antecederet volitionem creandi mundi, quam nata est consequi.

DIFFICULTAS IV.

De Divisione in scientiam mediam, & non mediam.

PRÆMITTO 1. Distinctos esse hos tres terminos, Scientia conditionalium, Scientia conditionalium, Scientia media. 1. Non plus importat, quam notitiam in Deo de objectis, nunquam futuris, sed quæ essent vel non essent, si conditio poneretur. Talium notitiam jam nunc & Thomistæ admittunt. 2. Est scientia, quæ illa conditionata attingit independentem ab omni decreto absoluto ex parte actûs, conditionato ex parte objecti, de illo effectu. Hanc Thomistæ negant, utpote admittentes prædeterminationem. 3. Est scientia media, quæ scilicet ad nullum membrum divisionis revocatur, sed inter illa membra mediat.

PRÆMITTO 2. Molinam & ante illum Fontanum, cum definisset scientiam necessariam, & scientiam liberam; illam quidem per cognitionem objecti necessariam, hanc per cognitionem objecti decreti determinati, admisit aliam scientiam mediam, quæ nec nosceret objectum necessarium, nec a Deo determinatum, decreto ex parte causæ absolute. Occasio autem hujus elucidandæ doctrinæ fuit error Calvinus, qui docuit, Deum voluntate sua & ad bonum, ad malum nos cogere; huic doctrinæ ut obviaret prædictus auctor, docuit actus nostros, nec esse necessarios, nec prædeterminatos à Deo; nosci tamen ab eodem, scientia tali, quæ possit illum dirigere, ad fornam prædestinationem, & ad effectus illius habendos.

PRÆMITTO 3. Quâ ratione aliquid medium inter duo extrema esse possit? Quantum ad prædictum, in primis, potest esse aliquid medium inter

duo extrema per abnegationem utriusque extremi; & sic viride, est medium inter album & non album positivè, hoc est inter nigrum. Rursus est aliquid medium inter duo extrema per participationem de utroque extremo; & sic v.g. fuscum, est medium inter album, & non album positivè. Hoc posteriori modo admitti solet scientia media, hoc est per participationem de utroque extremo, ut videre est apud Mart. d. 12. Num. 16. Falsolum hic d. 22. Num. 470.

PRÆMITTO 4. Verba ejusdem Falsoli. Nul- lum unquam ex nostris Theologis docuisse (sed de hoc infra) non esse adæquatam divisionem in scientiam simplicis intelligentiæ & visionis; unde necessariò sequitur, quod scientia conditionata, vel in altero, vel in utroque membro contineri debeat.

PRÆMITTO 5. Quæ sit in hac parte varietas sententiarum? Suarez tenet illam suo modo esse mediam, & post illum Falsolus etiam inter scientiam simplicis intelligentiæ & visionis: Illos sequitur Avancinus. Alii autem docent, esse mediam inter scientiam naturalem & liberam; quibus consentit Falsolus Num. 484. Martinon d. 12. Num. 16. Quamvis autem sentiat citatus Falsolus divisionem in scientiam intelligentiæ & visionis, esse inter membra adæquata, sentit tamen esse mediam, non per abnegationem utriusque extremi, sed per participationem ex utroque.

Quod attinet ad primum modum salvandi scientiam conditionatam, esse scientiam Mediam.

EXPLICAT 1. Suarez opusculo de scientia l. 2. c. 3. Num. 4. eique consentit Falsolus: quia scilicet objectum illius, quod est futurum conditionatum, quod esset & nunquam futurum est, ex eo quod esset, non sit mere possibile, sed participans existentiam, adeoque referibile ad visionem; quia verò non habet exercitiam existentiam, spectat ad scientiam possibilem. Circa hanc explicationem

NOTO. Si revocanda sit hæc scientia ad unum nonnisi ex illis membris, quod commodius revocari possit ad scientiam simplicis intelligentiæ: Quia magis objectum illius accedit ad possibile, quæ talia, & excludentia exercitiam existentiam; præcipue verò, quia scientia visionis non est nisi exercitæ pro aliqua differentia temporis existentia, ut ita accommodet se oculo corporeo, qui nonnisi actu existentia attingit.

Quod ad secundum modum salvandi formalitatem Media in Scientia conditionalium attingit.

EXPLICAT 2. Martinon. Quod scilicet sit media inter scientiam naturalem; quia non est necessariorum, & media inter liberam; quia non est objecti absolute ex parte actûs decreti. Circa hanc explicationem

NOTO. Largiori modo sumi scientiam liberam,

R. P.
J. H. MŁOD
Zianowski
Tbm. de Z.
D. VI
S

ram, quando sumitur pro noticia attingente obiecta decretum supponentia; quia dantur etiam in Deo actus liberi, quos debet etiam attingere scientia libera; nam si creatam libertatem attingit, etiam attinget & divinam. Et sicut pro necessariis divinis prædicatis non datur alia scientia, quam quæ noscit prædicata necessaria creata; ita nec alia noscet actus liberos Dei, & alia actus liberos creaturæ. Quod si eadem scientia noscet utrumque, non poterit libera scientia definiri per notitiam obiecti supponentis decretum: Quia multi sunt actus Dei liberi, non supponentes decretum, ut prima voluntas formandi decreti, simplices complacentiæ liberæ &c.

EXPLICARI posset 3. Scientiam conditionatam non esse ullo modo mediam; sed esse membrum separatum, condistinctum ab omnibus aliis membris dividendis scientiam.

PROBATUR 1. Auctoritate eorum, qui illam revocant ad solam scientiam simplicis intelligentiæ; Si autem eam revocant ad illam, hoc ipso non faciunt illam mediam; quod sentiendum est etiam de illis, qui illam revocant ad scientiam visionis. Ad scientiam autem simplicis intelligentiæ revocat illam Suarez t.1. de gratia Prol. 2. c. 6. Num. 7. Vasquez d. 77. Num. 17. Valencia hic pun. 5. q. 2. paragr. Tria tamen sunt. Lessius de gratia c. 16. Num. 3. & 19. Num. 1. Ad scientiam autem visionis revocat etiam Suarez ex mente Auctorum opusculo de scientia lib. 2. c. 3. Num. 5. Falsolus citatus Num. 483. Quia verò Nostrates scientiam necessariam sumunt pro eadem, ac scientiam simplicis intelligentiæ, hoc ipso si eam revocant ad scientiam simplicis intelligentiæ, revocant ad scientiam necessariam, adeoque non agnoscunt mediam.

PROBATUR itidem Auct. Vasq. d. 77. cit. ubi cum dixisset, hanc scientiam esse potius simplicis intelligentiæ quam visionis, subdit; vel si placet, inquit, doctrina & claritas gratia tertium membrum constituere, quid obest? quod enim antiqui Scholastici, qui hæcenus scripserunt, tantum meminerint scientiæ visionis, & simplicis intelligentiæ, parum interest. Tum quia illi de hac scientia sub conditione, nihil omnino disputarunt, vel meminerunt. Tum quia illi non dixerunt; Omnem scientiam in duo illa membra solum dividendam esse, &c. Quid igitur obest, si nos aliam ponamus, cuius ipsi mentionem neque fecerunt, neque negarunt? Idem docuit Becanus l. p. t. i. c. 10. q. 1. Num. 5. ut meminit expressè Falsolus Num. 470. cum tamen dixerit: Omnes nostros revocare hanc scientiam ad aliquod membrum, vel mediam ponere. Citari etiam solet pro nostro intento Ribas d. 9. c. 1. & eam satis innuit Suarez op. de scientia lib. 2. c. 3. Num. 4. Non cum magna firmitate de illa loquens: solum enim dicit; Non inepte

(inquit) *vocata est scientia Media.* Clarè autem illam docuit Terentius, Alciatus olim Romanus Professor.

PROBATUR 2. Ratio superior non potest esse media inter rationes se inferiores; & ita substantia non est medium inter rationale, & irrationale, nec item non vivens: sed ratio scientiæ conditionatæ, est ratio superior divisionibus, & rationibus scientiæ simplicis intelligentiæ & visionis. Ergo. Minor probatur, quia de singulis harum est prædicabile, quod sit scientia absoluta; ergo ratio absolutæ est respectu illarum tanquam genus, adeoque ut quid superius; ergo & membrum illi oppositum erit superius præ scientia simplicis intelligentiæ, & visionis, naturali & liberæ: Ratio, quia si rationale est superius Petro, etiam irrationale illi oppositum, erit superius; quod ipsum probatur; quia contrariorum eadem est ratio, adeoque eadem superioritas & inferioritas. Si ergo unum superius, est prius, etiam illi contrarium erit eodem superius; jam autem membrum oppositum scientiæ absolutæ, est scientia conditionata.

PROBATUR 3. fundamento Alciati, ad hoc ut aliquid in quapiam divisione sit medium inter duo dividenda, non sufficit quod non contineatur sub membris dividendis; sed requiritur insuper, ut contineatur sub diviso: planta enim quantumcunque neque ad rationale, neque ad irrationale pertineat; tamen media inter ista dici non potest, eo quod sub animali, quod per rationale, & irrationale dividitur, non contineatur. Genus autem quod dividitur per hæc membra, scientia simplicis intelligentiæ & visionis, est scientia categorica, sub qua non continetur scientia conditionalium; consequenter non erit media inter dicta membra. Quod autem dividatur hæc scientia categorica: Ratio est. Tum quia hæc sola meretur absolute dici scientia, utpote quæ sola esse vel non esse essentiat; conditionalis autem quamdiu non transit in absolutam, nihil ponit in esse, unde conditionales syllogismi improprii dicuntur, & nihil concludunt. Tum quia antiquiores Scholastici exiguum admodum mentionem fecerunt scientiæ conditionalium; ergo signum est in hac divisione non respexisse illos ad scientiam Conditionalium.

DICES 1. S. Thom. locis circiter undecim, quorum meminit Alvarez d. 6. Num. 5. divisit scientiam nonnisi in scientiam simplicis intelligentiæ & visionis.

RESPONDETUR. S. Thom. divisisse in hæc membra nonnisi scientiam absolutam. Aliqui dicunt eandem complexum esse S. Doct. sub scientia & veritate, quam ipse appellat dicti.

DICES 2. cum Alvarez. Inter ens & non ens, nullum datur medium; ergo neque inter dictas scientias: Quia scientia visionis attingit ens

Ens actu; scientia autem simplicis intelligentie attingit non ens, seu quod non existit.

RESPONDETUR. Noshic defendere scientiam conditionatam, non medium; diximus etiam supra male assignari hæc objecta, prædictis scientiis. Denique addi potest; Inter ens & non ens non dari medium, sed inter ens absolute, & non ens dari medium; nempe non absolute ens, & hoc non absolute ens, est objectum conditionatæ, & ipsum conditionatum.

DICES 3. cum eodem. In nobis non datur ulla media notitia inter intuitivam & abstractivam; ergo & in Deo sufficienter dividitur scientia, in scientiam visionis, & simplicis intelligentie.

RESPONDETUR. Prædictas divisiones in humanis esse factas, non nisi ratione modi cognoscendi, qui non nisi duplex est: Sed respectu Dei, fit hæc divisio ratione varii status ejusdem objecti.

Quando autem primitus Nostri usurpabant

hunc terminum scientia media, usurpabant secundum quæstionem tunc cum Thomistis tractatam; quod scilicet illa notitia neque esset necessaria, neque libera; hoc est decretum absolute supponens.

An scientia Conditionata sit scientia media? Non erit quæstio de sola voce, sed de re; An scilicet in divisione scientiarum, habeat præ reliquis unâ cum scientia absoluta prioritatem? Utemur tamen hac voce scientia media loquendo cum pluribus, supponendo autem pro scientia Conditionata.

NOTO. Siquis comminisceretur tam amplam acceptionem scientiæ v.g. visionis, ut se extendat etiam ad effectus, pro alia rerum serie, sub conditione futuros vel non futuros, cum eo esset lis de duobus. Inprimis an rectè ampliet scientiam visionis, quæ lis non esset propria præsentis difficultati. Deinde de qualitate decreti, circa quod hic unice laboratur.

G

Dispu

R. P.
H. MŁOD
ZIANOWSKI
T. 1. d. 1. Z.
D. VI
S